

CRNA GORA
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

OPŠTA GIMNAZIJA

Predmetni program
ITALIJANSKI JEZIK
I, II, III i IV razred
(treći strani jezik)

Podgorica

2020.

SADRŽAJ

A. NAZIV PREDMETA.....	3
B. ODREĐENJE PREDMETA	3
C. CILJEVI PREDMETA	3
D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA.....	5
E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA.....	7
I razred – 1. godina učenja.....	7
II razred – 2. godina učenja.....	10
III razred – 3. godina učenja.....	13
IV razred – 4. godina učenja.....	16
F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA	19
G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA.....	26
H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNIH ISHODA	27
I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA.....	33

A. NAZIV PREDMETA

ITALIJANSKI JEZIK (treći strani jezik)

B. ODREĐENJE PREDMETA

Učenje italijanskog jezika treba da pomogne učenicima¹ da, kroz savladavanje i usvajanje jezičkih kompetencija i vještina, stiču neophodna znanja i tehnike za formiranje funkcionalnog i svrsishodnog jezičkog izraza. Interkulturalna, estetska i etička komponenta, kao nezaobilazni pratioci tokom učenja stranog jezika, doprinose ukupnom intelektualnom razvoju djece i uspostavljanju pravilne ravnoteže u odnosu na opšteprihvaćene kulturološke vrijednosti i svijest o sopstvenom identitetu. Pored humanističke dimenzije, poznavanje italijanskog jezika je značajno i zbog mogućnosti profesionalnog i stručnog napredovanja iz oblasti u kojima Crna Gora saraduje sa partnerima iz italijanskog govornog područja, kao što su: turizam, ugostiteljstvo, razni oblici privredne i univerzitetske saradnje, prevodilačka djelatnost, državna administracija i diplomatija i sl.

Osnovni elementi nastave stranih jezika su učenje jezika i sticanje znanja o jeziku, pa je i suština nastave italijanskog jezika:

- osposobljavanje učenika za uspješnu usmenu i pisanu komunikaciju na italijanskom jeziku;
- stvaranje dobre lingvističke osnove za dalje izučavanje jezika;
- osposobljavanje učenika za korišćenje jezika u budućoj struci.

Osim ovih, nastava italijanskog jezika obuhvata i druge opšteobrazovne i vaspitne sadržaje (vidjeti Ciljevi predmeta).

Italijanski jezik kao treći strani jezik se uči u I, II, III i IV razredu opšte gimnazije, kao obavezni predmet koji je zastupljen sa po dva časa sedmično u prvom i drugom razredu, odnosno tri časa sedmično u trećem i četvrtom razredu.

Broj časova namijenjen nastavi predmeta *Italijanski jezik* po razredima:

Razred	Sedmični broj časova	Ukupni broj časova	Obavezni dio (80–85%)	Otvoreni dio (15 do 20%)	Teorijska nastava (TN)	Vježbe i ostali vidovi
I	2	72	59	13	34%	66%
II	2	72	59	13	34%	66%
III	3	108	87	21	34%	66%
IV	3	99	80	19	34%	66%

C. CILJEVI PREDMETA

Nastava italijanskog jezika po ovom Programu ima za cilj da:

- omogućiti učeniku da stekne sposobnost sporazumijevanja na italijanskom jeziku, na nivou A2.2²;
- omogućiti učeniku da sazna činjenice, razumije naučene činjenice i utvrdi odnose među njima, kao i da naučeno upotrijebi u konkretnim komunikacijskim situacijama;

¹ Svi izrazi koji se u ovom dokumentu koriste u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

² Zajednički evropski okvir za žive jezike, Savjet Evrope

- omogući učeniku da proširi svoju sposobnost sporazumijevanja van granica maternjeg jezika i tako razvije sposobnost za razumijevanje i poštovanje drugih kultura i civilizacija;
- stvori dobru lingvističku osnovu za dalje izučavanje jezika;
- razvije komunikativne sposobnosti učenika, da ih osposobi za shvatanje sebe kao dijela društvene cjeline i aktivnog učesnika u društvenim odnosima, da razvije njihovu spremnost na saradnju i prihvatanje drugih kao ravnopravnih učesnika u društvenoj grupi, razvije gledišta, da prihvataju druge kulture, formiraju civilizacijske stavove;
- osposobi učenike da počnu preuzimati odgovornost za vlastito učenje i znanje, odnosno da počnu da izgrađuju svoje zahtjeve kao korisnici jezika, oblikuju lične ciljeve učenja, vrednuju svoja dostignuća i trude se da ih poprave, pripremajući se tako za samostalno i permanentno učenje;
- razvije autonomiju učenika i tehnike samostalnog učenja;
- doprinese emotivnom razvoju učenika i osposobi ga za doživljavanje sebe i drugih bez predrasuda, kroz razvoj samopouzdanja i pozitivne predstave o sebi;
- doprinese razvoju harmonične ličnosti učenika i svijesti o sopstvenom identitetu kroz građenje humanističkog i tolerantnog odnosa prema društvu i različitim jezicima i kulturama;
- podstiče radoznalost, duhovitost, tolerantne oblike ponašanja i kulturu dijaloga;
- podstiče pravilan razvoj učenikove ličnosti u intelektualnom, emocionalnom i moralnom smislu, te njegovu kreativnost i osjećaj za lijepo, osposobi ga za usvajanje pozitivnih vrijednosti, oblikovanje vrednosnih sudova i prihvatanje normi ponašanja;
- razvija samopouzdanje, samostalnost i kreativnost;
- razvija humane odnose među polovima;
- razvija svijest o značaju multikulturalizma i plurilingvizma;
- doprinese formiranju autonomne, demokratične, empatične ličnosti koja će, šireći svoja znanja o drugim narodima i kulturama i istovremeno razvijajući svijest o vlastitim kulturnim vrijednostima, biti sposobna da na primjeren način djeluje u interkulturalnom i plurilingvalnom okruženju.

Za realizaciju navedenih ciljeva učenici stiču jezička i druga znanja i vještine:

1. Lingvističke kompetencije

Učenici upoznaju strani jezik na nivou fonetike, morfologije, sintakse, semantike, leksike i na tekstualnom nivou i osposobljavaju se za usmeno i pismeno sporazumijevanje; savladavaju receptivne i produktivne jezičke vještine razvijajući specifične jezičke sposobnosti u skladu sa komunikacionim potrebama; osposobljavaju se za komunikaciju na italijanskom jeziku kako bi se ostvarili u svim društvenim sferama i budućoj profesiji i razvijaju metajezičke kompetencije i interesovanje za usvajanje italijanskog jezika i kulture.

2. Sociolingvističke kompetencije

Učenici razvijaju sposobnost razumijevanja tekstova u pogledu njihove namjene i izvantekstualnih okolnosti sporazumijevanja i ovladavaju primjerenim načinima usmenog sporazumijevanja i neverbalnog reagovanja.

3. Diskursna kompetencija

Učenici razvijaju strategije koje im omogućavaju da stvore primjeren usmeni i pisani tekst (organizuju, strukturiraju i prilagođavaju poruku).

4. Poznavanje strategija rješavanja problema u komunikaciji

Učenici razvijaju sposobnost definisanja prirode problema, procjenjivanja alternativa i predlaganja mogućih rješenja, kao i strategije rješavanja nesporazuma i savladavanja prepreka u sporazumijevanju.

5. Sociokulturološka znanja

Učenici upoznaju važne aspekte društva i kulture zemalja italijanskog govornog područja i postaju svjesniji sličnosti i razlika između svijeta u kojem žive i onog koji upoznaju kroz učenje italijanskog jezika; razvijaju svijest o drugim narodima i kulturama, a kroz uočavanje kulturoloških i jezičkih sličnosti i razlika između Crne Gore i Italije razvijaju svijest i o vlastitim kulturnim vrijednostima.

6. Poznavanje strategija samostalnog učenja i podsticanje cjeloživotnog učenja

Učenici upoznaju i razvijaju strategije samostalnog učenja (aktivnosti koje koriste pri sticanju, čuvanju i upotrebi znanja), čime se osposobljavaju za permanentno učenje, da preuzmu odgovornost za vlastito učenje, da oblikuju lične ciljeve učenja i samostalno procijene svoja dostignuća; kao i da djeluju u višejezičnoj i interkulturalnoj sredini.

7. Vještine upravljanja sobom

Učenici razvijaju sposobnosti postavljanja ciljeva, organizacije vremena za njihovu realizaciju, sposobnost samoprocjene, kao i samopoštovanje, samopouzdanje, odgovornost, samostalnost, produktivnost i upornost u radu.

8. Razvoj medijske pismenosti

Učenici se osposobljavaju za sticanje informacione pismenosti kroz pronalaženje, analizu i evaluaciju poruka u različitim oblicima komunikacije na italijanskom jeziku.

9. Kreativnost

Učenici se osposobljavaju za stvaranje originalnih ideja i rješavanje problema u komunikaciji, u skladu sa okolnostima sporazumijevanja.

10. Kritičko mišljenje

Učenici se osposobljavaju da kritički izvode zaključke, procjenjuju ponuđene podatke i informacije i na osnovu njih formiraju vlastito mišljenje.

D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Učenici se školovanjem pripremaju za kvalitetniji život i stiču obrazovanje koje će im kasnije pomoći u izboru profesije. Da bi se učenicima pomoglo da lakše formiraju i koriste vlastita znanja iz određenih naučnih područja, za nastavu italijanskog jezika odabrani su nastavni sadržaji kojima se ostvaruju brojni ciljevi, koji su zajednički svim ostalim predmetima u srednjoj školi.

U međupredmetnom povezivanju na prvom mjestu su maternji jezik i drugi strani jezici. To povezivanje se, prije svega, ogleda u komunikativnim sposobnostima, pri kojima se za učenje italijanskog jezika lakše mogu iskoristiti znanja na nivou sintakse, građenja riječi, gramatičke terminologije. Već usvojena teorijska jezička znanja iz maternjeg jezika olakšaće razumijevanje pojedinih jezičkih kategorija i u italijanskom jeziku.

Teme koje se obrađuju na časovima italijanskog jezika povezane su sa geografijom, istorijom i umjetnostima. Uz pomoć ovih predmeta, učenici stiču znanja o društvu, drugačijim načinima razmišljanja i drugačijim običajima. Učenjem italijanskog jezika učenici će koristiti prethodno stečena znanja iz navedenih predmeta, što će im olakšati da ljude, običaje i kulturu zemalja italijanskog

govornog područja bolje upoznaju i shvate sličnosti i razlike međuljudskih odnosa. Određeni nastavni sadržaji su kroz vaspitanje o životnoj sredini povezani sa prirodnim naukama koje se izučavaju tokom srednje škole.

Sposobnost sticanja, vrednovanja i upotrebe informacija je tijesno povezana sa znanjima informacionih tehnologija koje učenici dobijaju na području kompjutera i informatike.

Odlučujuću ulogu za uspješno učenje i sticanje znanja imaju različite vještine, koje su veoma važne za učenje stranog jezika i uvijek su u prvom planu. Treba uvijek upućivati na isprepletanost međupredmetnih vještina kao što su: komunikacijske, lične, socijalne i druge, koje učenici razvijaju i upotrebljavaju kod različitih predmeta (usmeno ili pismeno sporazumijevanje, upotreba kompjuterske i druge tehnologije, savladavanje strategije učenja, rješavanje problema i konstruktivno rješavanje sukoba).

Savremena nastava ima za cilj formiranje i razvoj autonomne, demokratične, empatične ličnosti koja će biti u stanju da preuzme odgovornost za sopstveno učenje. Povezanost Predmetnog programa za italijanski jezik sa drugim nastavnim programima ogleda se kroz različite opšte kompetencije koje učenik kasnije primjenjuje u različitim društvenim i nastavnim kontekstima.

Kroz međupredmetne teme učenici stižu neke od ključnih kompetencija za 21. vijek: socio-emocionalne kompetencije; kritičko mišljenje; rješavanje problema; kreativnost; informacionu pismenost; informatičko-komunikaciono tehnološku pismenost; učenje učenja; odgovoran odnos prema radu i obavezama, preduzetništvo; odgovoran odnos prema zdravlju i životnoj sredini.

Cilj nastave italijanskog jezika je da kroz sticanje pomenutih kompetencija osposobi učenika za kasnije integrisanje u sopstvenu ali i u drugu društvenu zajednicu. Učenici usvajaju standarde i vrijednosti svog društva, cijeneći i poštujući razlike između svoje i italijanske, ali i drugih društvenih sredina. Nastava italijanskog jezika ima za cilj i formiranje učenika kao preduzetničke ličnosti koja će biti u stanju da ostvari svoje ideje i zamisli. Učenik se osposobljava za timski rad, inovativnost, vođenje projekata, inicijativnost, istrajnost, planiranje, odgovornost i slično, kako bi se kasnije lakše uključio u svijet rada i realizovao samostalne preduzetničke djelatnosti.

Primjena informaciono-komunikacione tehnologije u nastavi stranih jezika vodi ka modernizaciji nastavnog procesa a učenike podstiče na istraživački rad i učenje. IKT omogućavaju i komunikaciju na daljinu i pružaju mogućnost učenicima da italijanski jezik koriste i van formalnog konteksta nastave, kroz direktan kontakt sa izvornim govornicima i autentičnim materijalom.

Da bi se ostvarila veća međupredmetna povezanost, kao i veza predmetnih područja i vještina, potrebna je saradnja kolega u školi i pažljivo zajedničko planiranje godišnjih nastavnih planova i programa. Takav način planiranja za nastavnike predstavlja lakše i efikasnije ostvarivanje nastavnih i obrazovnih ciljeva, a za učenike produktivnije učenje i sticanje znanja.

E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA

I razred – 1. godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1 – SLUŠANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije vrlo kratak prilagođeni ili autentični tekst o poznatim temama i sadržajima iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prepoznaje glasove, naglasak, ritam i intonaciju;
- razumije jednostavna uputstva i kratke usmene poruke;
- razumije jednostavna pitanja i odgovori na njih;
- prepoznaje intonaciju u izjavnoj, upitnoj i uzvičnoj rečenici;
- prepoznaje sadržaje izgovorene jasno i odgovarajućim tempom uz višestruka ponavljanja;
- verbalno i neverbalno izvršava jednostavne postavljene zadatke;
- razumije kratke i jednostavne dijaloge, priče i pjesme u vezi sa poznatim temama;
- pronađe tražene podatke iz teksta (ko, gdje, šta, koliko i dr);
- prepoznaje glavnu misao i izdvaja informacije u veoma kratkom i veoma jednostavnom slušanom tekstu (prilagođeni materijali).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, uputstva, reklame, intervju (prilagođeni materijali), oglas, e-mail i dr.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju živi i snimljeni govor i reaguju/izvršavaju jednostavne zadatke;
- povezuju zvučni zapis ili izgovorene riječi sa slikama;
- popunjavaju tabele, dopisuju riječi koje nedostaju;
- odgovaraju verbalno i neverbalno na pitanja;
- slušaju pjesme jednostavne sadržine;
- rešavaju zadatke višestrukog izbora;
- odgovaraju da li su tvrdnje tačne ili netačne...

c) Broj časova realizacije (okvirno): **

Obrazovno-vaspitni ishod 2 – ČITANJE

Na kraju učenja učenik će moći da čita i razumije kratak i jednostavan tekst na poznate teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- pravilno izgovara poznate riječi i kratke rečenice;
- razumije jednostavne pisane tekstove na teme iz svakodnevnog života;
- prati i razumije uputstva, kratka obavještenja, upozorenja i natpise;
- prepoznaje i čita kratke i jednostavne tekstove;
- prepozna vrstu teksta;
- uoči glavnu misao kratkog pisanog teksta;
- poveže pročitani tekst sa ilustracijama i rješava jednostavne pisane zadatke;
- pronađe informacije od značaja u datom tekstu;
- odgovori na jednostavna pitanja i uputstva u vezi sa pročitanim tekstom.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Sadržaji/pojmovi:**

Tekstovi: dijalog, kratko pismo, obavještenje, intervju (prilagođeni materijali), poruka, formular, oglas, kratka priča, i sl.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju kratke dijaloge i tekstove poznate tematike;
- odgovaraju na pitanja, zaokružuju tačne/netačne tvrdnje;
- čitaju naglas, u sebi i po ulogama;
- čitaju uputstva, kratka obavještenja, upozorenja i natpise;
- čitaju i povezuju tekst ili djelove teksta sa ilustracijama;
- pronalaze tražene podatke iz teksta koji čitaju (*ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto*);
- popunjavaju tabele i dopunjavaju tekstove...

Obrazovno-vaspitni ishod 3 – GOVOR

Na kraju učenja učenik će moći da povezano govori na poznate teme, vodeći računa o intonaciji i izgovoru.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- pravilno izgovara i korektno akcentuje poznate riječi;
- izgovara jednostavne rečenice;
- učestvuje u jednostavnom razgovoru (pozdravlja, predstavlja sebe i druge i sl);
- postavlja i odgovara na kratka i jednostavna pitanja u vezi sa poznatim temama;
- vođen instrukcijama, jednostavno govori u sadašnjem vremenu o temama iz svakodnevnog života;
- učestvuje u razgovorima po modelu;
- daje kratke usmjeravane izjave o poznatim temama;
- ponudi, prihvati, odbije ponudu ili poziv;
- opisuje osobe;
- daje jednostavna uputstva.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Sadržaji/pojmovi:**

Monolog, *role-play*, dijalog, kratak deskriptivni usmeni tekst i sl.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- postavljaju i odgovaraju na jednostavna pitanja;
- igraju uloge i simuliraju veoma kratke dijaloge na poznate teme;
- imenuju i opisuju stvari i živa bića, mjesto stanovanja i neposrednu okolinu jednostavnim jezičkim konstrukcijama...

Obrazovno-vaspitni ishod 4 – PISANJE

Na kraju učenja učenik će moći da se kratko izrazi u pisanoj formi na poznatu temu vodeći računa o pravopisnim i gramatičkim pravilima.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- piše riječi i proste rečenice;
- prepisuje i piše kratke dijaloge i tekstove;

- opisuje lica i predmete;
- odgovara na postavljena pitanja (poznate tematike);
- napiše jednostavno vođeno pismo sa ličnim podacima, napiše čestitku;
- primjenjuje osnovna pravila interpunkcije i pravopisa;
- opisuje mjesta, događaje i pojave koristeći se prikladnim morfosintaksičkim strukturama;
- koristi usvojeno da piše jednostavne kraće poruke, pisma, e-mail, intervju i priče;
- popuni obrazac ličnim podacima.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Formular, pismo, e-mail, kratak deskriptivni tekst, kratak informativni tekst.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- prepisuju jednostavne tekstove;
- popunjavaju formular jednostavnim podacima;
- pripremaju i izrađuju jednostavne zidne plakate;
- pišu jednostavne tekstove, pisma, e-mail (samostalno ili u grupi);
- provjeravaju i ispravljaju u paru ili samostalno greške u napisanom tekstu;
- pišu kratke usmjeravane dijaloge;
- dopunjavaju rečenice i veoma kratke tekstove;
- ređaju riječi u logičan slijed...

Napomena:

Za ovaj ishod, potreban je vrlo kratak i vrlo jednostavan tekst koji sadrži od 40 do 60 riječi.

Sadržaji/pojmovi

Abeceda i ortografska pravila; uvođenje u pravilan izgovor i intonacija; posebnosti italijanskog pravopisa (*c, g, ci, gi, ch, gh, gli, sc, qu, z, gn, s*); lične zamjenice; rod i broj imenica; upitne zamjenice; neodređene zamjenice (*ogni, tutto*) ***na nivou prepoznavanja**; persiranje; određeni član; neodređeni član; opisni pridjevi; slaganje pridjeva i imenica u rodu i broju; prisvojni pridjevi (oblici za jedninu); indikativ prezenta pravilnih i nepravilnih glagola; osnovni brojevi (0-2000); redni brojevi do 20; predlozi (*di, a, da, in, con, su, per, tra/fra*); određeni član sa predlozima ***osnovna upotreba**; neodređeni član ***supletivni oblici**; povratni glagoli; upotreba *c'è/ci sono*; imperativ (drugo lice jednine i množine) ***samo kroz leksičke sadržaje**; veznici *e, o*; razlike u upotrebi predloga *A* i *IN*; potvrdna, upitna i odrična rečenica.

Napomena:

Ovdje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine.

II razred – 2. godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1 – SLUŠANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije vrlo kratak prilagođeni ili autentični tekst o poznatim temama i sadržajima iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- razumije uputstva, pitanja, izjave i upozorenja nastavnika;
- uoči ključne informacije prateći razgovor na poznatu temu;
- razumije i izdvaja pojedine informacije u kratkim iskazima koji sadrže frekventnije riječi;
- razumije kratke dijaloge, priče i pjesme u vezi sa poznatim temama;
- uočava izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje govornika);
- prati i razumije razgovor u odjeljenju;
- prati razgovor u vezi sa bliskom, prethodno obrađenom temom;
- prepoznaje hronološki slijed događaja u prilagođenim materijalima;
- izdvoji glavnu informaciju u kratkom slušanom tekstu;
- prati kratka javna obavještenja.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: dijalog, priča, pjesma, intervju, oglas/reklama, obavještenje, uputstvo i dr.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju živi i snimljeni govor;
- slušaju kraće adaptirane tekstove (reklame, intervju, pjesme);
- povezuju zvučni zapis ili izgovorene riječi sa slikama i ključnim informacijama;
- dopunjavaju tekst ili tabele,
- odgovaraju na pitanja;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora i odgovaraju da li su tvrdnje tačne ili netačne...

Obrazovno-vaspitni ishod 2 – ČITANJE

Na kraju učenja učenik će moći da čita i razumije jednostavan tekst na poznate teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- čita sa razumijevanjem jednostavni tekst i rješava zadatke u vezi sa pročitanim tekstom;
- uočava osnovnu ideju teksta;
- pravi razliku između važne i manje važne informacije;
- prati sa razumijevanjem uputstva, kratka saopštenja;
- razumije i pronalazi određene informacije iz pročitanoog teksta;
- čita i razumije tekst koji se odnosi na sadašnje, prošle i buduće događaje;
- prepoznaje vrstu teksta;
- izražajno čita jednostavnije autentične tekstove i dijaloge.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, pismo, e-mail, intervju, formular, oglas/reklama, obavještenje, poruka, upitnik.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju naglas, u sebi i po ulogama;

- čitaju kratke dijaloge i tekstove poznate tematike;
- odgovoraju na pitanja;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora;
- rješavaju zadatke tipa „tačno/netačno“ ...

Obrazovno-vaspitni ishod 3 – GOVOR

Na kraju učenja učenik će moći da povezano govori na poznate teme, vodeći računa o intonaciji i izgovoru i da učestvuje u vođenom razgovoru.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- postavlja pitanja u vezi sa poznatom temom, odgovara na pitanja;
- govori o osobama, stvarima i pojavama koje poznaje;
- učestvuje u razgovorima po modelu;
- daje jednostavna uputstva;
- uspostavlja i održava vrlo kratak dijalog na poznatu temu, jednostavnim iskazima;
- učestvuje u dramatizaciji kratkih uloga;
- kratkim rečenicama opisuje crtež ili sliku;
- koristi utvrđene fraze za određene namjene (osobine lica i predmeta, aktivnosti);
- vođen instrukcijama, jednostavno govori u sadašnjem i prošlom vremenu o temama iz svakodnevnog života;
- izražava vlastita interesovanja;
- traži i daje jednostavna objašnjenja i informacije u vezi sa poznatim temama;
- učestvuje u jednostavnom razgovoru sa drugovima i nastavnicima;
- povezano govori (daje jednostavne informacije o sebi, školi, prijateljima, opisuje sebe i druge);
- prepričava kratak tekst koristeći se poznatim rečnikom i prikladnim morfosintaksičkim strukturama;
- iznosi planove za budućnost.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Monolog, dijalog, *role play*, kratki deskriptivni i informativni tekstovi, objašnjenja, uputstva.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- simuliraju kraće razgovore;
- postavljaju pitanja i odgovaraju;
- igraju kratke uloge koje su vezane za svakodnevne situacije;
- dramatizuju dijaloge na osnovu obrađenih sadržaja;
- opisuju svakodnevne aktivnosti i događaje;
- rezimiraju odslušani ili pročitani tekst;
- razmjenjuju ideje u paru ili u grupi...

Obrazovno-vaspitni ishod 4 – PISANJE

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da se jednostavno izrazi u pisanoj formi, poštujući pravopisna i gramatička pravila.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- primijeni osnovna pravila interpunkcije i pravopisa;
- ispiše nekoliko povezanih izdiktiranih rečenica;
- koristi usvojeno kao primjer za pisanje jednostavnih poruka, pisama, e-maila;
- primijeni ortografska pravila;
- osmisli jednostavan dijalog po modelu;

- osmisli kraću pisanu formu na osnovu vizuelnih podsticaja;
- opiše mjesta, događaje i pojave koristeći odgovarajuće gramatičke i leksičke strukture;
- piše kratak i jednostavan tekst povezan sa ranije usvojenim sadržajima i temama;
- piše planove za budućnost;
- popunjava različite jednostavne forme npr.: tabele, ukrštene riječi i sl.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: pismo, e-mail, deskriptivni tekstovi, informativni tekstovi, poruka, razglednica, zidne novine, reklama, uputstvo, obavještenje.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu kratke usmjeravane priče u vezi sa onim što su pročitali;
- popunjavaju formular jednostavnim podacima;
- pripremaju i izrađuju jednostavne zidne plakate i postere;
- samostalno pišu kraće sastave;
- ispunjavaju tabele i formulare;
- odgovaraju na pitanja;
- pišu tekstove u drugom vremenu (jezička transformacija)...

Napomena:

Za ovaj ishod, potreban je jednostavan tekst koji sadrži od 60 do 80 riječi.

Sadržaji/pojmovi

Priloške odredbe za mjesto; opisni pridjevi (*bello, buono*); pokazni pridjevi (*questo/quello*); prošlo svršeno vrijeme pravilnih i nepravilnih glagola (*passato prossimo*); nepravilnosti imenica u rodu i broju; prisvojni pridjevi; brojevi od 2000 do 5000000; predlozi sa članom; buduće vrijeme (*futuro semplice e futuro composto*) pravilnih i nepravilnih glagola; hipotetičke rečenice (I tip); upotreba naglašenih ličnih zamjenica u funkciji direktnog objekta; rječca *CI (CI di luogo)*.

Napomena:

Navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

III razred – 3. godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1 – SLUŠANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije kratak prilagođeni ili autentični tekst o poznatim temama i sadržajima iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- razumije i analizira kratke do srednje duge dijaloge, priče i pjesme u vezi sa poznatim temama;
- sluša sa razumijevanjem pjesme jednostavnije sadržine;
- izdvoji opšte informacije i određene detalje u audio i audio-vizuelnim zapisima;
- prati razgovor o poznatoj temi;
- prepozna vrstu teksta;
- prepozna logički i hronološki slijed događaja (prilagođeni materijali)
- prepozna izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje sagovornika, međusobne odnose).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: dijalog, priča, pjesma, intervju, oglas/reklama, obavještenje, uputstvo i dr.

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju živi i snimljeni govor i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke;
- povezuju zvučni zapis ili izgovorene rečenice sa slikama;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora;
- odgovaraju da li su tvrdnje tačne ili netačne;
- odgovaraju na pitanja;
- popunjavaju tabele, dopisuju riječi koje nedostaju...

Obrazovno-vaspitni ishod 2 – ČITANJE

Na kraju učenja učenik će moći da čita i razumije kratak do srednje dug tekst na poznate teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prati i razumije uputstva, obavještenja, upozorenja i natpise;
- razumije i analizira informacije u srednje složenim pisanim tekstovima;
- traži i utvrđuje značenje nepoznatih riječi pomoću konteksta;
- razumije tekstove sa poznatim informacijama u novom kontekstu;
- utvrdi vrstu teksta;
- uoči i razumije glavne informacije u tekstu;
- izdvoji posebne informacije u tekstu poznate tematike na standardnom jeziku;
- prepozna hronološki slijed događaja.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: poruka, formular, pismo, obavještenje, dijalog, novinski članak, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, kratka priča...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- pronalaze glavne informacije i detalje;
- prate uputstva;

- odgovaraju na pitanja, zaokružuju tačne/netačne tvrdnje;
- pronalaze tražene podatke iz teksta koji čitaju;
- popunjavaju tabele i dopunjuju tekstove;
- povezuju nepravilno raspoređene paragrafe pročitano g teksta;
- povezuju date naslove;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora...

Obrazovno-vaspiti ni ishod 3 – GOVOR

Na kraju učenja učenik će moći da jasno i povezano govori na poznate teme, vodeći računa o intonaciji i izgovoru i da učestvuje u vođenom razgovoru.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- govori o osobama, stvarima i pojavama koje poznaje;
- prepriča tekst koristeći odgovarajuća jezička sredstva;
- učestvuje u razgovoru (izražava: zadovoljstvo, oduševljenje, zanimanje);
- odgovara na pitanja koja se odnose na obrađene teme;
- učestvuje u razgovoru o prošlim, sadašnjim i budućim događajima;
- opisuje događaje i navike iz ličnog iskustva u prošlom vremenu;
- iskaže i razlikuje uzrok i posljedicu u jednostavnom govoru;
- koristi utvrđene fraze za određene namjene npr.: raspituje se za cijene, kvalitet...;
- daje usmjeravane izjave o poznatim temama;
- na jednostavan način povezuje događaje prilikom pripovijedanja;
- koristi uvježbane jezičke fraze i strukture za sastavljanje novih rečenica i kratkih tekstova.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspiti nog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Monolog, dijalog, *role play*, kratki deskriptivni i informativni tekstovi, objašnjenja, uputstva, diskusija...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- simuliraju sporazumijevanje u raznim govornim situacijama poznate tematike u paru ili grupi;
- opisuju svakodnevne aktivnosti i događaje;
- izvještavaju o onome što su čuli, vidjeli, pročitali, doživjeli;
- opisuju lica, predmete, situacije i događaje;
- reprodukuju i prepričavaju slušani ili pisani tekst;
- govore na poznate teme;
- pripremaju intervjue (samostalno ili u grupi)...

Obrazovno-vaspiti ni ishod 4 – PISANJE

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da se izrazi u pisanoj formi, poštujući pravopisna i gramatička pravila.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prepriča jednostavan tekst uz pomoć postavljenih pitanja;
- primjeni ortografska pravila prilikom pisanja tekstova;
- vodi prepisku o poznatim temama;
- sastavlja jednostavna pisma sa ličnim sadržajem;
- opiše mjesta, događaje i pojave koristeći se odgovarajućim gramatičkim i leksičkim strukturama;
- popuni jednostavne obrasce različitim podacima;
- opiše događaje i vremenske odnose;

- poveže rečenice u smislene cjeline;
- dopuni rečenice i kratke tekstove, poređa riječi u logičan slijed.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: e-mail, pismo, deskriptivni tekst, informativni tekst...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- izrađuju projektne zadatke (samostalno ili u grupi);
- pišu pisma, e-mail...;
- popunjavaju različite vrste tekstova;
- pišu usmjeravane priče na osnovu pročitanog;
- rezimiraju pročitano...

Napomena:

Za ovaj ishod, potreban je jednostavan do srednje složen tekst koji sadrži od 80 do 100 riječi.

Sadržaji/pojmovi

Prisvojni pridjevi i upotreba člana; upotreba *ce l'ho (possesso)*; *piacere*; *volerci/metterci*; imperfekat (*imperfetto*) pravilnih i nepravilnih glagola, upotreba imperfekta; odnos *passato prossimo / imperfetto*; modalni glagoli u imperfektu i perfektu (*passato prossimo*); nenaglašene lične zamjenice u funkciji direktnog objekta; upotreba nenaglašenih ličnih zamjenica u funkciji direktnog objekta u složenim vremenima i sa modalnim glagolima; partitivno NE (*ne partitivo*); stare + gerund i stare per + infinitiv; nenaglašene lične zamjenice u funkciji indirektnog objekta; *conoscere* ili *sapere*; asertivna upotreba glagola *volere* i *preferire*; građenje priloga na *-mente*; povratni glagoli u prošlom vremenu.

Napomena:

Navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine.

Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

IV razred – 4. godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1 – SLUŠANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije kratak do srednje dug prilagođeni ili autentični tekst o poznatim temama i sadržajima iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prepozna i izdvoji ključne informacije u adaptiranom ili autentičnom odslušanom tekstu;
- izdvoji specifične informacije iz teksta poznate tematike;
- razvrsta važne informacije u tekstu na poznatu temu;
- prepozna vankontekstualne okolnosti sporazumijevanja;
- razlikuje jezičke registre;
- prepozna stavove i emocije govornika;
- prati razgovor u grupi;
- razumije uputstva;
- prepozna hronološki slijed događaja.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Priča, pjesma, dijalog, novinski članci, upustvo, reklama, obavještenje...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju živi i snimljeni govor;
- slušaju srednje duge i srednje složene adaptirane ili autentične tekstove (reklame, intervju, pjesme...);
- povezuju zvučni zapis ili izgovorene riječi sa slikama i ključnim informacijama;
- odgovaraju na pitanja;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora;
- slušaju živi govor i snimljene tekstove u različitim jezičkim registrima;
- rješavaju složenije zadatke u vezi sa slušanim tekstom, usmeno ili u pisanoj formi;
- prepričavaju sadržaje tekstova koje su slušali;
- analiziraju i porede sadržaj slušanih tekstova u odnosu na ponuđene informacije;
- odgovaraju da li su tvrdnje tačne ili netačne...

Obrazovno-vaspitni ishod 2 – ČITANJE

Na kraju učenja učenik će moći da čita i razumije srednje dug tekst na poznate teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prepozna vrstu i namjenu teksta;
- izvodi zaključke;
- izdvoji ključne informacije i prepozna hronološki slijed događaja;
- prepozna i izdvoji ključne informacije u srednje složenom tekstu i koristi ih u novom kontekstu;
- pronađe značenje nepoznatih riječi koristeći kontekst;
- pokaže razumijevanje detalja ili određene informacije iz pročitanoog teksta;
- razumije i analizira srednje složen tekst na teme iz svakodnevnog života;
- razumije pojedinosti, veze među djelovima teksta;
- poveže informacije pronađene u tekstu.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, strip, dijalog, veb stranica, blog, priča...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- povezuju nepravilno raspoređene paragrafe pročitanog teksta,
- pretražuju internet sadržaje koji govore o životu poznatih ličnosti (film, muzika);
- rješavaju zadatke višestrukog izbora;
- povezuju date naslove sa djelovima teksta;
- daju naslov djelovima teksta;
- popunjavaju tabele, dopunjuju tekstove;
- odgovaraju na pitanja.

Obrazovno-vaspitni ishod 3 – GOVOR

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da jasno i povezano govori na zadatu temu vodeći računa o intonaciji i izgovoru i pravilno koristeći jezička sredstva (leksika, gramatika, registar).

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- opisuje i prepričava;
- govori o svojim željama, potrebama i namjerama;
- traži i daje informacije;
- proizvede složeniji govorni iskaz o poznatim temama iz svakodnevnog života;
- napravi rezime koristeći poznate jezičke strukture;
- izrazi (ne)slaganje;
- daje savjete, sugestije, predloge;
- smisleno iznosi stav i mišljenje;
- uočava i nabraja sličnosti i razlike crnogorske i italijanske kulture i tradicije;
- izražava naredbe, zahtjeve, obaveze;
- izražava (ne)dopadanje;
- traži ili daje odobrenje
- započne, održava jednostavan razgovor i mijenja temu ;
- se sporazumijeva u spontanim svakodnim razgovorima;
- iznosi planove i želje za budućnost i objašnjava ih;
- pripremi i drži uvježbano izlaganje poznate tematike koristeći se zadanim smjernicama;
- daje jednostavne definicije u kraćem izlaganju;
- objasni značenje riječi služeći se ranije usvojenim znanjem.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Dijalog, monolog, poruka, intervju, obavještenje, uputstvo, diskusija ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- ostvaruju usmenu interakciju;
- igraju uloge koje su vezane za svakodnevne situacije;
- postavljaju i odgovaraju na pitanja;
- dramatizuju dijaloge na osnovu obrađenih sadržaja;
- simuliraju sporazumijevanje u raznim govornim situacijama poznate tematike u paru ili grupi;
- daju rezime iz obrađenih tekstova...

Obrazovno-vaspitni ishod 4 – PISANJE

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da se izrazi u pisanoj formi, poštujući pravopisna i gramatička pravila.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- primjenjuje odgovarajući jezički sadržaj i osnovna gramatička pravila;
- opiše događaje i vremenske i prostorne odnose;
- vodi neformalnu prepisku na poznate teme (piše pisma prijateljima, izvještava o prethodnim i planiranim aktivnostima);
- izrazi osjećanja, potrebe i želje u pisanoj formi;
- u pisanoj formi izloži svoje stavove o temama od značaja;
- uspostavlja i održava kontakt putem društvenih mreža;
- piše usmjeravane tekstove koji su povezani sa audio-vizuelnim podsticajima;
- kreira nove tekstove koristeći uvježbana jezička sredstva;
- opisuje događaje i navike iz ličnog života i ukratko ih objašnjava;
- rezimira informacije iz poznatih tekstova.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: deskriptivni i informativni tekst, prezentacija, izvještaj,...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu usmjeravane priče u vezi sa onim što su pročitali;
- popunjavaju različite vrste tekstova;
- rade na projektnim zadacima;
- prepričavaju ono što su pročitali;
- pripremaju potrebnu leksiku za realizaciju projekata;
- popunjavaju formulare malo složenije sadržine...

Napomena:

Za ovaj ishod, potreban je srednje složen tekst koji sadrži od 100 do 120 riječi.

Sadržaji/pojmovi

Opisni pridjevi, pojam komparacije – ***osnovna upotreba:** mjesto nenaglašanih ličnih zamjenica uz glagole, uz povratne glagole, modalne glagole i imperativ; neodređeni pridjevi; davno prošlo vrijeme (*trapassato prossimo*); odnos prošlih vremena u rečenici/ tekstu (*passato prossimo / imperfetto / trapassato prossimo*); povratni glagoli sa modalnim glagolima; zapovjedni način (*imperativo*); zapovjedni način sa zamjenicama; kondicional prezenta (*condizionale semplice*); upotreba kondicionala; bezlični glagolski oblici; bezlična konstrukcija; hipotetičke rečenice (I tip).

Napomena:

Navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine.

Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

c) Broj časova realizacije (okvirno): **

Na svakom času zastupljene su sve jezičke vještine za dati razred, pri čemu su jedna ili više njih dominantne, pa je stoga nemoguće odrediti okvirni broj časova za svaki obrazovno-vaspitni ishod pojedinačno.

F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA

Metodika nastave italijanskog jezika treba da omogući skladno razvijanje kognitivne, psiho-motorne, afektivne i komunikativne sposobnosti učenika, podstiče slobodu i kreativnost ideja, razvija kulturne, estetske i intelektualne vrijednosti i sposobnosti. Savremena nastava italijanskog jezika proizilazi iz najnovijih dostignuća nauke o jeziku, najsavremenijih psihološko-pedagoških teorija i saznanja o procesu učenja i kao takva treba da bude usmjerena na učenika. Na ovim polazištima, kao i na brojnim stranim i domaćim uspješnim iskustvima u nastavi **italijanskog kao stranog jezika**, zasnivaju se i ova didaktička uputstva, napisana u formi sugestija nastavniku i usmjerena na podsticanje kreativnosti i angažovanja stvaralačkih mogućnosti učenika.

U cilju što bolje motivisanosti učenika za uspješno učenje italijanskog jezika i u cilju aktiviranja njihovog kreativnog potencijala, neophodno je uspostaviti pozitivne emotivne odnose i atmosferu uzajamnog povjerenja i razumijevanja između nastavnika i učenika, kao i između samih učenika. Stvaranje i razvijanje takvih odnosa značajno je na svim nivoima izučavanja italijanskog jezika, budući da afektivni potencijal predstavlja neophodan uslov za nesmetan razvoj kognitivnih sposobnosti u procesu učenja.

Ističemo poseban značaj motivacije u početnoj fazi učenja, zatim pažljivog izbora nastavnih sadržaja, usklađenih sa spoznajnim svijetom djeteta, doživljajima i interesovanjima određenog uzrasta, kao i raznolikost aktivnosti sa elementima igre, koje imaju za cilj da se učenje italijanskog jezika doživljava bez pritiska i straha od neznanja, uz punu slobodu neverbalnog i verbalnog izražavanja, odnosno spontano prihvatanje jezika aktiviranjem svih čula. U skladu sa postizanjem ovog cilja, preporučuje se izbor tzv. *attività motivate*, koje podrazumijevaju istovremeno opuštanje i aktiviranje učenika i prelaz neopterećenog uvođenja iz svijeta spontanog učenja kroz igru u svjesno učenje jezika.

Navodimo najznačajnija sredstva, načine i postupke kojima nastavnik može pomoći učenicima u uspješnom učenju italijanskog jezika **na svim nivoima**:

- dinamičnost i kreativnost u svim aktivnostima;
- tehnike usklađenosti glasa, ritma i pokreta u funkciji izgovora;
- izbor odgovarajućeg jezičkog registra;
- variranje različitih aktivnosti u zavisnosti od interesovanja i mogućnosti učenika;
- favorizovanje interaktivnog ili grupnog rada;
- podsticanje inicijative učenika;
- oplemenjivanje nastave elementima igre, ritma, dramatizacije;
- unošenje civilizacijskih i interkulturalnih elemenata;
- svijest o tome da je nastavnik često jedini primjer i veza sa italijanskom kulturom;
- stalna svijest o ciljevima koje želimo postići;
- prilagođavanje nastave raznolikostima i posebnostima interesovanja i potreba učenika;
- upotreba savremenih tehničkih sredstava;
- detaljno analiziranje teškoća u procesu učenja, kao i mogućeg raskoraka između očekivanih postignutih rezultata;
- stalno ohrabivanje i podsticanje učenika na samostalno učenje;
- upoznavanje učenika sa kriterijumom ocjenjivanja i dosljednost u tome.

Potrebno je uvažavati činjenicu da su određena znanja neophodna za usvajanje novih, pa je te sadržaje potrebno utvrđivati u različitim aktivnostima. Akcenat učenja nije na reprodukciji sadržaja. Poštujući didaktičke principe pri izboru tema, treba omogućiti učenicima da ispolje svoje potrebe i interese. Ne zanemarujući ostale funkcije, posebnu pažnju treba posvetiti razvoju sposobnosti komuniciranja uz visok stepen tečnosti i tačnosti. **U početnoj fazi** učenja italijanskog jezika osnovni cilj je senzibilizacija i razvijanje spontanog i neopterećenog usvajanja komunikacijskih funkcija. **U starijim razredima** učenici potpuno svjesno stiču komunikativne sposobnosti razvijanjem vještina usmenog razumijevanja (slušanja), usmenog izražavanja (govora), pismenog razumijevanja (čitanja) i

pismenog izražavanja (pisanja). Uvijek treba voditi računa o finoj ravnoteži između usmenih i pisanih aktivnosti. Pristup pisanoj formi izražavanja ima svoju pedagošku funkciju od samog početka učenja, prvo od najjednostavnijih oblika (slikovni diktat, dopunjavanje riječi ili kraćih tekstova) do postizanja višeg nivoa pismenog izražavanja.

Upotreba maternjeg jezika

Tokom nastave italijanskog jezika, upotrebu maternjeg jezika treba svesti na najmanju moguću mjeru i navikavati učenike da u učionici koriste italijanski jezik u onoj mjeri koliko im to dozvoljava njihovo jezičko znanje. Maternji jezik treba upotrebljavati samo kada se njegovom upotrebom na efikasniji i produktivniji način mogu ostvarivati postavljeni ciljevi.

Aktivnosti: razvijanje jezičkih vještina

Pri izboru aktivnosti povedite računa o *diferencijaciji, raznovrsnosti i postupnosti*. Odaberite ili prilagodite aktivnosti tako da odgovaraju različitim stilovima učenja i nivoima znanja vaših učenika. Izbor aktivnosti koje odgovaraju samo jednom stilu učenja, kao i aktivnosti koje zahtijevaju viši nivo jezičkih znanja i vještina, djelovaće demotivirajuće na učenike koji ne mogu da učestvuju u njima. Smjenjivanje različitih oblika nastave (frontalnog, individualnog i rada u parovima i grupama) i različitih aktivnosti pospješuje motivaciju i nastavu čini raznovrsnijom.

Uvođenje novih nastavnih sadržaja treba vršiti postepeno i u kombinaciji sa drugim nastavnim aktivnostima, koje se razlikuju od nastavnih oblika rada. Raznovrsnost primijenjenih strategija podstiče motivaciju učenika, a istovremeno omogućava razvoj individualnih sposobnosti i vještina, koje vode ka postepenom razvoju jezičkih sposobnosti.

USMENO RAZUMIJEVANJE – SLUŠANJE

Učenici se **u početku** navikavaju na prepoznavanje, razumijevanje i razlikovanje italijanskih glasova, glasovnih grupa, naročito onih koje ne postoje u maternjem jeziku, zatim riječi, ritmičkih grupa i kraćih rečenica. Izgovor nastavnika, kao i kvalitet snimljenog materijala, veoma je značajan. Za početno slušanje mogu se preporučiti pjesme, rime, brojalice, kratki dijalozi uz prisustvo transparentnih riječi, što stvara utisak lakoće i poznatog. Podrazumijevaju se logički redoslijed cjeline slušanog materijala i veći broj ponavljanja. **U kasnijem uzrastu** pristupa se postepenom slušanju dužih tekstova i dijaloga, uz autentične zvukove za odgovarajuću situaciju.

Prije slušanja, nastavnik odgovarajućim aktivnostima priprema učenike za uspješno prihvatanje sadržaja. One usmjeravaju učenikovu pažnju, provjeravaju poznavanje teme, leksike i sl.

Aktivnosti prije slušanja

Ove aktivnosti obuhvataju:

- razgovor o temi;
- predstavljanje sadržaja pomoću ilustracija ili fotografija;
- isticanje ključnih riječi i izraza;
- provjeravanje poznavanja teme;
- postavljanje zadatka koji učenici treba da riješe tokom slušanja.

Aktivnosti u toku slušanja

Zadaci koji se postave mogu zahtijevati odgovore: zaokruživanjem, upisivanjem brojeva, dopunjavanjem slika, upisivanjem riječi ili njenih dijelova, nabranjanjem osoba i predmeta i sl.

Aktivnosti poslije slušanja

Provjeravanje razumijevanja odslušanog sadržaja može se vršiti raznovrsnim, brižljivo pripremljenim aktivnostima. Učenici mogu odgovoriti:

- neverbalno (reagovati gestom ili pantomimom predstavljajući događaje u tekstu);
- verbalno (riječima, odnosno rečenicom);
- povezivanjem teksta sa slikama;

- upisivanjem riječi koje nedostaju ili traženih podataka;
- odgovorima tipa *vero/falso* i sl.

USMENO IZRAŽAVANJE – GOVOR

Iako komunikativni pristup u nastavi obuhvata usklađen razvoj sve četiri vještine i integraciju njihove upotrebe, značajnu pažnju treba posvetiti razvijanju vještine govora koja učenicima omogućava uspješno komuniciranje u svakodnevnim situacijama. Pažljiva priprema, prikladnost teme o kojoj će se govoriti, izbor ličnih tema i onih koje učenike posebno interesuju, jasna i precizna uputstva, optimalan vremenski period za razmišljanje i pripremanje, kao i za sticanje sigurnosti da bi se što bolje izrazili, prezentovanje potrebnih riječi ili izraza u toku pripremanja za aktivnost, neki su od uslova za uspješno razvijanje ove vještine.

U ovim aktivnostima trebalo bi da učestvuje što veći broj učenika; preporučuju se pripremne aktivnosti u paru ili manjim grupama kod zahtjevnijih zadataka, kako bi se svi uključili i sa većim stepenom sigurnosti i opuštenosti slobodno izrazili svoje misli pred drugovima. U cilju postizanja opuštenosti i prirodnosti koje smanjuju stepen inhibiranosti kod učenika, treba podsticati odgovarajuće neverbalno izražavanje kao dopunu verbalnom. Tokom aktivnosti usmenog izražavanja učenika ne treba prekidati niti ispravljati, već mu nakon izlaganja, uz pohvalu za aktivno učešće i interesovanje, na prikladan način ukazati na greške koje treba otkloniti.

PISMENO RAZUMIJEVANJE – ČITANJE

Cilj razvijanja ove vještine jeste osposobljavanje učenika za samostalno čitanje nepoznatih autentičnih tekstova odgovarajućom brzinom i razumijevanje njihove namjene shvatanjem i utvrđivanjem osnovne ideje, određene pojedinačne informacije, uočavanjem pojedinih detalja i implicitnog značenja.

Prilikom izbora tekstova vodi se računa o uzrastu učenika i njihovim interesovanjima i željama. U tom smislu preporučuju se: stripovi, prospekti, pisma, brošure, novinski članci, izbor poezije, kratke priče, odlomci iz romana... Kada je to moguće, trebalo bi voditi računa o korelaciji nastavnih sadržaja, kao i o prethodnom znanju učenika, budući da će mu takav izbor teksta predstavljati podsticaj, motiv i doprinijeti da aktivnost bude opuštenija.

Aktivnosti prije čitanja teksta imaju za cilj pobuđivanje učenikovog interesovanja:

- asocijacije, hipoteze;
- zaključivanje na osnovu naslova i ilustracija;
- aktiviranje prethodnog znanja i iskustva učenika;
- prezentiranje ključnih riječi i izraza.

Aktivnosti u toku čitanja:

- unošenje određenih podataka u tabele;
- povezivanje teksta sa ilustracijom;
- podvlačenje određenih izraza;
- uspostavljanje redoslijeda pomiješanih slika, dijelova riječi ili rečenica i sl.

Aktivnosti kojima provjeravamo razumijevanje pročitanoog teksta:

- odgovori na pitanja;
- popunjavanje praznina u tekstu ili tabeli;
- odgovori *vero/falso*;
- davanje naslova određenim segmentima teksta;
- uspostavljanje hronološkog reda rečenica ili pasusa;
- transformacija teksta – forma dijaloga, intervjua, dramatizacija i sl.

PISMENO IZRAŽAVANJE – PISANJE

Cilj razvijanja vještine pisanja je osposobljavanje učenika da u pisanoj formi ostvari komunikaciju i svoje misli izrazi na logičan, koherentan i u cjelini razumljiv način. Metodički pristup pisanju podrazumijeva: poštovanje zadate teme, logički slijed događaja koji se opisuju, korišćenje odgovarajuće leksike, poštovanje gramatičkih i sintaksičkih pravila, pravopisa i interpunkcije, kao i određenu kreativnost u pismenom izražavanju na stranom jeziku.

Pisanje može biti **kontrolisano** (dovršavanje teksta, upoređivanje, pisanje prema modelu, popunjavanje slika, popunjavanje formulara, dijagrama – slikovni diktati ili diktati kao način provjere pravilnosti pisanja, transformacija rečenica variranjem različitih struktura) ili **slobodno i kreativno** (pisanje pisma, dijaloga, oglasa, izvještaja, pjesme, kratke priče, argumenata za i protiv, kritika, komentara). **Učenici koji polažu maturu** razvijaju sposobnost pisanja različitih tekstova o književnom djelu i sposobnost izražavanja i argumentovanja vlastitog mišljenja.

Gramatika

Prateći i poštujući ritam kojim učenici usvajaju znanja, treba voditi računa o skladu između komunikativnog i jezičko-gramatičkog nivoa postignuća. Metodološki pristup neophodan u radu na lingvističkom planu, učenju i uvježbavanju gramatike i fonetike ima veliki značaj u razvijanju komunikativne funkcije ili neke jezičke vještine, ostvarivanju dobrog i pravilnog izražavanja, postizanju fluidnosti i tačnosti iskaza (usmenog ili pismenog). **U početnoj fazi** učenja riječ je o prepoznavanju i razumijevanju osnovnih gramatičkih elemenata. Postupnost uvođenja gramatičkih struktura kroz komunikativne vježbe u što realnijoj situaciji imalo bi za cilj da učenik posmatranjem, uvježbavanjem, upotrebom, samostalno dođe do uspostavljanja i usvajanja gramatičkih zakonitosti. Zadaci treba da budu raznovrsni, da učenicima omoguće primjenu prethodnih znanja, opštih znanja i mašte. Učenje je efikasnije ako se strukture prezentuju i uvježbavaju na tekstualnom nivou.

Ciklično vraćanje na strukture koje su obrađene u prethodnim razredima, omogućava učenicima da usvoje strukture koje nijesu bile savladane ili da automatizuju upotrebu već savladanih struktura.

Učenici ne reprodukuju gramatička i druga pravila koja objašnjavaju jezičku strukturu i upotrebu. Poznavanje gramatičkih i drugih jezičkih pravila nije predmet ocjenjivanja.

Ispravljanje grešaka

Ispravljanje grešaka potrebno je vršiti na podsticajan i nenametljiv način. Pri usmenoj produkciji, učenike ne treba prekidati zbog grešaka koje prave. Preporučljivo je evidentirati ozbiljnije greške i ukazati na njih kad se završi govorna aktivnost. U pismenim zadacima (testovima i sastavima) označite tip greške (gramatička, ortografska i sl) i, ako je to moguće, prepustite učeniku da je sam ispravi. Potrebno je pružati učenicima što je moguće češće priliku da sami ispravljaju svoje greške ili da to čine u paru ili grupi.

Autonomija učenika

Nastavnik podstiče i razvija autonomiju učenika kroz aktivnosti i zadatke koji osposobljavaju učenika da preuzme odgovornost za vlastito učenje i da znanje stečeno u formalnom kontekstu učenja koristi i izvan njega. Nastava italijanskog jezika ne obuhvata samo jezička znanja, već i znanja u vezi sa samim procesom učenja.

Evropski jezički portfolio³

Budući da se nastava stranih jezika u Crnoj Gori zasniva na Zajedničkom evropskom referentnom okviru, za provjeru znanja opštih jezičkih kompetencija treba primjenjivati jedinstvene standarde koje je ustanovio Savjet Evrope. **Evropski jezički portfolio** je lični dokument koji pomaže svima koji

³ <http://www.zzs.gov.me/naslovna/naslovna-medjunarodna/portfolio/>

uče strane jezike da unaprijede svoje znanje i da bolje upoznaju kulture drugih zemalja. Uz to, portfolio služi za utvrđivanje trenutnog nivoa poznavanja stranih jezika, u skladu sa nivoima znanja koje je definisao Savjet Evrope u *Zajedničkom evropskom okviru za žive jezike*. Evropski jezički portfolio se sastoji od tri obavezna dijela:

- pasoš,
- jezička biografija i
- dosije.

Jezički pasoš

Jezički pasoš predstavlja lični dokument zasnovan na nivoima znanja iz *Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike*.

Jezički pasoš:

- pruža opštu sliku o poznavanju različitih jezika u određenom trenutku, u skladu sa nivoima znanja iz Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike Savjeta Evrope;
- sadrži zvanične sertifikate i svjedoči o jezičkim kompetencijama, interkulturalnim iskustvima i iskustvima u učenju jezika;
- sadrži informacije o pojedinačnim i specifičnim kompetencijama;
- omogućava učeniku da samostalno procijeni svoje znanje.

Jezička biografija

- omogućava učenicima da učestvuju u planiranju sopstvenog učenja, da razmišljaju o učenju i procjenjuju svoje napredovanje;
- podstiče učenike da evidentiraju šta znaju na svakom od jezika, kao i da navedu iskustva stečena u školi i van nje;
- organizovana je u skladu sa idejom o promovisanju plurilingvizma, to jest, učenja više jezika.

Dosije sadrži odabrane radove, diplome, uvjerenja i sertifikate učenika koji ilustruju znanja i vještine navedene u jezičkoj biografiji ili u pasošu.

Treba imati na umu da nije jednostavno stvoriti u učionici komunikativnu situaciju koja bi učenicima bila istovremeno zanimljiva i korisna i koju bismo mogli nazvati autentičnom. Da bi se moglo govoriti o komunikativnoj vrijednosti i funkciji neke aktivnosti, u okviru razvijanja bilo koje jezičke vještine, ona zahtijeva brižljive pripreme i mora zadovoljiti sljedeće kriterijume:

- *postojanje najmanje dva učesnika – izvođača aktivnosti*: uslov za interaktivna prožimanja, osjećaj bliskosti i uzajamne potpore, razmjenu informacija, mogućnost slobodnijeg izražavanja, kao i sticanje sigurnosti i samopouzdanja;
- *postojanje razloga za komunikaciju*: kao što je prenošenje informacija koje mogu biti nove, interesantne ili korisne za jednog od učesnika u komunikativnom procesu;
- *motivacija*: može se smatrati da je ovaj uslov najteže ostvariti u učionici gdje aktivnosti zapravo predstavljaju simulaciju autentične situacije, tako da se preporučuje unošenje što više elemenata italijanske civilizacije, kao i susreti sa izvornim govornikom, ukoliko je moguće (treba pribjegavati i tzv. indirektnim motivacijama kao što je motivaciono ocjenjivanje);
- *obavezno obezbjeđivanje dobijanja rezultata*, tj. proizvoda komunikativnih aktivnosti, zahvaljujući kojima je moguće napraviti evaluaciju kvaliteta prenošenja informacije (rezultat usmene komunikacije može biti audio-snimak čijim preslušavanjem može da se poboljša izgovor, razvija mogućnost izražavanja, stiče sigurnost i samopouzdanje i sl).

Metodika nastave italijanskog jezika osim kognitivnog ima i duboko humanistički aspekt. Ona omogućava i favorizuje autonomnost učenika, podstiče na samostalnost i kreativnost u procesu učenja, ukazuje na neophodnost permanentnog razvijanja jezičkih kompetencija, značaj međusobnog razumijevanja, saradnje, uvažavanja, tolerancije, poštovanja različitosti, kulture dijaloga, interkulturalnog prožimanja i uvažavanja, kao i svestrano i široko usvajanje sposobnosti primjenljivih i u drugim disciplinama. Ona doprinosi razvijanju smisla za opservaciju, postavljanje pretpostavki, kritičkog mišljenja i tako značajno utiče na formiranje ličnosti u cjelini.

TEMATICHE	
Famiglia e casa	<ul style="list-style-type: none"> - Presentazione dei componenti della famiglia, in relazione ai legami familiari. - Descrizione fisica dei membri della famiglia. - Descrizione dei diversi ambienti e delle suppellettili della casa. - Sentimenti ...
Spazio del vivere sociale	<ul style="list-style-type: none"> - Indicazione delle amicizie, degli spazi e delle attività condotte in ambito extrascolastico...
Tempo libero	<ul style="list-style-type: none"> - hobby, giochi - Televisione, musica, libri....
Scuola ed educazione	<ul style="list-style-type: none"> - interazione - in aula - ambienti e sistemi scolastici - personale scolastico e relativa funzione
Tempo	<ul style="list-style-type: none"> - Tempo inteso in senso cronologico (ore, giorni, mesi, anni) e atmosferico
Salute e sport	<ul style="list-style-type: none"> - le parti del corpo umano, lo sport, la forma fisica...
Ambiente e clima	<ul style="list-style-type: none"> - animali, ecologia, tutela dell'ambiente, il clima...
Fare spese	<ul style="list-style-type: none"> - supermercati e negozi alimentari - tipi di pagamento - l'abbigliamento, negozi, stilisti, moda...
Alimentazione cibi e bevande	<ul style="list-style-type: none"> - abitudini alimentari - ricette - la frutta, la verdura, la carne, le bibite, i condimenti, tipi di contenitori...
Feste e viaggi	<ul style="list-style-type: none"> - Natale - Capodanno - Pasqua - compleanno - onomastico - organizzare un viaggio o una gita - mezzi di trasporto pubblico e privato
Al bar o al ristorante	<ul style="list-style-type: none"> - abitudini al bar - piatti italiani - utensili da cucina - tipi di locali
Comunicazione	<ul style="list-style-type: none"> - reti sociali - lettere, e-mail , messaggi...
Arte	<ul style="list-style-type: none"> - film, musica, letteratura...

STRUTTURE GRAMMATICALI	
Nomi	<ul style="list-style-type: none"> - genere e numero, - nomi propri, - nomi comuni, - formazione dei nomi - nomi alterati - nomi invariabili al plurale.
Pronomi	<ul style="list-style-type: none"> - pronomi personali, - pronomi possessivi, - pronomi dimostrativi (questo, quello), - pronomi interrogativi (chi, che, cosa, dove), - pronomi indefiniti (ognuno, qualcuno, nessuno), - pronomi indiretti, - pronomi diretti, - posizione dei pronomi atoni con i verbi riflessivi, modali e imperativo.
Articoli	<ul style="list-style-type: none"> - articolo indeterminativo, - articolo determinativo, - preposizioni articolate, - uso e omissione dell'articolo, - articolo partitivo.
Aggettivi	<ul style="list-style-type: none"> - aggettivi qualificativi, - aggettivi dimostrativi, - aggettivi possessivi, - aggettivi indefiniti, - numeri cardinali - numeri ordinali - gradi dell'aggettivo.
Preposizioni	<ul style="list-style-type: none"> - preposizioni semplici, - preposizioni articolate, - uso delle preposizioni con i verbi aspettuati e con il verbo di uso frequente, - locuzioni preposizionali.
Avverbi	<ul style="list-style-type: none"> - avverbi in -mente, - l'uso di ora, mai, già, ormai, talvolta, a poco a poco, all'improvviso, tardi, più tardi, presto - locuzioni avverbiali.
Verbi	<ul style="list-style-type: none"> - indicativo presente dei verbi regolari e irregolari, - forme del passato prossimo, - forme e usi del futuro semplice e anteriore, - imperfetto indicativo, - trapassato prossimo indicativo, - imperativo, - condizionale presente, - periodo ipotetico (I tipo).
Congiunzioni	<ul style="list-style-type: none"> - anche, inoltre, in più, pure, invece, però, cioè, per esempio, infatti, così, allora, perciò, quindi, dunque, insomma ecc...
Particelle	<ul style="list-style-type: none"> - ci e ne.

G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA

a) Prilagođavanje programa djeci sa posebnim obrazovnim potrebama

Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, članom 12 definiše način prilagođavanja nastave i učenja učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama koji se školuju po Programu, uz obezbjeđivanje dodatnih uslova, pomagala i stručne pomoći u gimnazijskom obrazovanju.

U zavisnosti od smetnji i teškoća u razvoju, sposobnosti i potreba učenika, individualni program omogućava mijenjanje, prilagođavanje i individualizaciju metodike kojom se sadržaji realizuju.

Primjer: za učenika bez ostatka vida, škola treba da u saradnji s Resursnim centrom Podgorica obezbijedi udžbenike na Brajevom pismu, elektronske udžbenike, omogući siguran i bezbjedan prostor, bez barijera i sl.

b) Prilagođavanje programa nadarenim učenicima

Zadatak svakog društva koje želi da bude međunarodno konkurentno jeste da svoje potencijale stavi u funkciju najboljih interesa darovite djece i da svoje obrazovane, darovite i kreativne ljude uvažava kao dragocjen nacionalni resurs. **Darovitost** se definiše kao skup osobina koje omogućavaju pojedincu potencijale za dosljedno postizanje natprosječnih uspjeha u jednom ili više područja ljudske djelatnosti, a koji se može prepoznati kao jedinstven i kreativan doprinos tom području. Darovitost je rezultat kombinacije osobina: sposobnosti (opšte i specifične intelektualne sposobnosti), osobina ličnosti i motivacije (nezavisnost, upornost, samopouzdanje, hrabrost) i kreativnosti (divergentno mišljenje, stvaranje novih ideja). Identifikacija nadarenih učenika može se vršiti procjenjivanjem osobina učenika (izvještaji, opažanje) od strane nastavnika, roditelja, drugova, samoprocjene darovitog učenika ili mjerenjem (testiranjem) stepena razvijenosti osobina (inteligencija, posebne ili specifične sposobnosti, kreativnost i sl).

Potencijali nadarenih učenika najbolje se mogu ispoljiti u pedagoško stimulatívnoj sredini, pa je sistematski pristup veoma značajan za njihov razvoj. Školska sredina, odnosno nastava, svojom ukupnom organizacijom i atmosferom treba da podstiče na rad, maksimalno zalaganje i da podstiče intelektualnu radoznalost svakog učenika.

Obogaćivanje kurikuluma predmeta, kao model kojim se izlazi u susret potrebama nadarenih učenika, podrazumijeva njihovo dodatno angažovanje u redovnoj nastavi i van nje. Prilikom prilagođavanja programa nadarenim učenicima treba voditi računa da sadržaji imaju visok stepen složenosti, da u njihovom izboru učestvuju daroviti učenici i da metode nastave/učenja budu relevantne.

Učenje stranog jezika omogućava učeniku da ispolji svoje izvanredne sposobnosti: sposobnost logičkog i stvaralačkog mišljenja, erudiciju, motivaciju, upornost, takmičarski duh... Nastavnik u radu sa učenicima treba da obezbijedi povoljne uslove za rad i da nadarenim učenicima ponudi različite strategije učenja i nastave, u zavisnosti od nivoa njihove darovitosti. Zadaci koji se postavljaju pred nadarene učenike zahtijevaće od njih znanja i vještine na višim kognitivnim nivoima. U zavisnosti od potreba, predispozicija i mogućnosti učenika vremenom se povećava i stepen složenosti zadataka.

Osim o kognitivnom, nastavnicima treba da vode računa i o afektivnom i socijalnom aspektu učenikove ličnosti. Kod učenika treba podsticati razvoj logičkog i stvaralačkog mišljenja, ali i svijest o vlastitim

sposobnostima, upornost, istrajnost i pozitivan odnos prema drugima. U skladu sa ishodima učenja treba stvarati nastavne situacije u kojima će učenik moći da: diskutuje na određene teme u kojima se stvara mogućnost izražavanja ličnog stava i tokom kojih se upućuju na više misaone aktivnosti; samostalno pripremi i oblikuje radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost, inovativnost, originalnost i stvaralačko mišljenje; pripremi scenske i dramske igre; postavlja i izvodi predstave na italijanskom jeziku; izrađuje rječnik; priprema prezentacije; učestvuje u raznim projektima i drugo.

Prilikom realizacije obogaćenog programa darovite učenike ne treba izdvajati iz odjeljenja, već omogućiti individualni ili rad u grupi na zadacima ili projektima uz stručno vođenje nastavnika. Važno je da nastavnici koriste interdisciplinarni pristup koji je zasnovan na integraciji problemskih zahtjeva iz različitih nastavnih oblasti jer se tako nadareni učenici motivišu na proširivanje i produblјivanje znanja. Za vrlo darovite učenike potrebno je obezbijediti individualni pristup koji podrazumijeva organizovanje mentorskog rada van redovne nastave.

Nastavnici mogu da podrže učenike u kreativnom naporu i davanjem posebnih ocjena. Kako će se ova posebna ocjena uklopiti u konačnu zavisi od samog nastavnika. Cilj je da se zasebnom ocjenom nagradi stvaralački proces kao jedan segment ukupnog postignuća učenika.

H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNIH ISHODA

Vrednovanje obrazovno-vaspitnih ishoda vrši se kontinuiranim praćenjem aktivnosti na časovima, prilikom rada u grupama ili parovima na zajedničkim projektima i zadacima, prilikom individualnog izlaganja ili tumačenja i razumijevanja različitih vrsta tekstova, uvijek imajući u vidu cilj postignuća u predviđenoj godini ili ciklusu učenja.

Ishodi u Predmetnom programu za italijanski jezik kao treći strani jezik dati su u skladu sa *Zajedničkim evropskim okvirom za žive jezike*. Nakon završetka srednje škole učenici treba da dostignu nivo A2.2.

Provjeravanje znanja je sastavni dio nastave jezika i poželjno je da se obavlja na svakom času. **Cilj** provjeravanja znanja je da učenik dobije povratnu informaciju o svom radu i da nastavnicima ukaže o uspješnosti metoda rada. Rezultate provjeravanja i ocjenjivanja nastavnik analizira sa učenicima i na osnovu toga se zajednički planiraju dalje aktivnosti.

Provjeravanje znanja **ne podrazumijeva** uvijek i ocjenjivanje. Svako provjeravanje i ocjenjivanje znanja treba sprovoditi prema **unaprijed** utvrđenim i jasnim kriterijumima, uz jasna obrazloženja, insistiranjem na pozitivnim stranama učenja, motivisanosti i zalaganju učenika. Nastavnik treba da vodi evidenciju o napretku učenika koja sadrži sve relevantne podatke (ocjene sa pismenih zadataka i testova, praćenje aktivnosti na času, redovnost i kvalitet izrade domaćih zadataka itd).

Kada su domaći zadaci u pitanju, treba imati u vidu da je njihov cilj utvrđivanje i proširivanje znanja i vještina koje učenici stiču u nastavi, kao i podsticanje samostalnosti u učenju. Domaći zadaci po obimu treba da budu kratki, srednje težine i tematski raznovrsni. Pri planiranju domaćih zadataka, preporučuje se da vrijeme koje učenik provede u radu kod kuće (pisanje, čitanje, obnavljanje) ne bude duže od 20 minuta po školskom času.

Radi uspješnijeg i objektivnijeg ocjenjivanja nastavniku se preporučuje da vrši češće i kraće provjere znanja i napredovanja učenika putem izrade testova, kontrolnih zadataka, pismenih vježbi, upitnika, diktata itd, po 10-15 minuta nakon svake obrađene nastavne jedinice, uz prethodno jasno obrazložen cilj provjere, uvijek ukazujući učeniku koje su njegove jače i slabije strane.

Nastavnik treba da podstiče **samoocjenjivanje** učenika kao jedan od ključnih elemenata za aktivno uključivanje učenika u proces učenja, ocjenjivanja i vrednovanja znanja. To se može postići formiranjem radne fascikle (**portfolio**), u kojoj učenici čuvaju odabrane radove, listu kriterijuma o sopstvenom napredovanju, diplome, seminarske radove... Portfolio daje pregled i informacije o učenikovom individualnom razvoju u dužem vremenskom periodu i, ukoliko se postigne verifikacija kod nadležnih službi Savjeta Evrope, takav dokument automatski stiče međunarodnu prohodnost i valorizaciju.

Ocjenjivanje je bročano, u skladu sa *Zakonom o gimnazijama*, a prema standardima koje određuju deskriptori nivoa znanja. **Konačnu ocjenu** ne treba izvoditi na osnovu proste aritmetičke sredine ocjena na kraju svakog klasifikacionog perioda ili na osnovu ocjena iz završnih pismenih zadataka. Svaka **konačna** ocjena treba **istovremeno** da odražava **stvarni** i **mjerljivi** napredak koji su učenici postigli tokom školovanja, **utisak** predmetnog nastavnika o napredovanju i realnu i objektivnu **procjenu** samog učenika o sopstvenom znanju.

Načini provjeravanja i ocjenjivanja vještina

Čitanje i slušanje

Način provjeravanja i ocjenjivanja sposobnosti razumijevanja pisanog teksta (čitanje) i usmenog razumijevanja (slušanje) sprovodi se *usmeno* (odgovori na pitanja o tekstu, razgovor, kratki rezime, utvrđivanje redosljeda paragrafa ili slika itd) ili *pismeno* (odgovori na pitanja o tekstu, da/ne odgovori ili kraći odgovori, popunjavanje praznina, objašnjenje ključnih riječi opisno ili putem sinonima itd).

Govor

Vještina usmenog izražavanja (govor) provjerava se i ocjenjuje kroz više elemenata: tečnost i jasnoća izražavanja, izgovor (akcent), koherentnost i povezanost izražavanja (logički slijed), poznavanje teme, prilagođenost jezičkog izraza situaciji (govorniku), bogatstvo leksike i pravilna upotreba, gramatička pravilnost, građenje rečenice itd.

Pisanje

Provjeravanje i ocjenjivanje pismenog izražavanja (pisanje) se bazira na ispunjenju odgovarajućih zahtjeva u pogledu *forme* (poruka, kraće pismo, formalno pismo, esej, rezime itd), *stilskih karakteristika* (prilagođenost jezičkog izraza temi, preglednost i jasnoća izražavanja, red riječi, jezički registar, koherentnost i povezanost misli i ideja itd) i *jezičkih i gramatičkih sadržaja* (gramatička pravilnost u upotrebi vremena, zamjenica, mjesta pridjeva itd, bogatstvo leksike, pravopis itd).

*O postupcima i modalitetima prilikom provjere i ocjenjivanja znanja vidjeti više u odjeljku **Didaktička uputstva**.

Pismeni zadaci

Rade se po **dva** pismena zadatka u svakom razredu, **po jedan na kraju polugodišta**.

Pismeni zadaci se rade **dva** školska časa (**blok časovi ili dva uzastopna časa**).

Pismeni zadaci predstavljaju konačnu provjeru znanja i neku vrstu sumarne provjere postignuća učenika u proteklom periodu. Provjerom se obuhvataju:

- razumijevanje živog/snimljenog govora;
- razumijevanje pročitaneog teksta;
- pisana produkcija;
- poznavanje leksike i gramatike,

sa jasnim upućivanjem na standarde znanja za određeni nivo. Ocjena na pismenom zadatku ne treba da bude i presudno mjerilo prilikom zaključivanja konačne ocjene, već jedan od ključnih faktora za

njeno konačno formiranje. Zaključna ocjena treba da pokaže u kojoj mjeri je učenik ostvario obrazovno-vaspitne ishode date u Predmetnom programu.

Kriterijumi ocjenjivanja

Predloženi kriterijumi za ocjenjivanje imaju za cilj da olakšaju nastavnicima proces vrednovanja nivoa usvojenosti određenog ishoda učenja. Prilikom samog procesa ocjenjivanja učenika nastavnici moraju imati u vidu ishode učenja za određeni razred/nivo učenja.

PLAN PRAĆENJA I OCJENJIVANJA UČENIKA IZ PREDMETA ITALIJANSKI JEZIK			
CILJEVI PRAĆENJA I OCJENJIVANJA U NASTAVI ITALIJANSKOG JEZIKA:			
<ul style="list-style-type: none"> • upoznavanje italijanskog jezika na nivou fonetike, morfologije, sintakse, semantike, leksike i na tekstualnom nivou i osposobljavanje učenika za usmeno i pisano sporazumijevanje; • savladavanje produktivnih i receptivnih jezičkih vještina (slušanje, govor, čitanje i pisanje) kroz razvijanje specifične jezičke sposobnosti u skladu sa komunikacionim potrebama; • osposobljavanje za komunikaciju na italijanskom jeziku kako bi se učenici ostvarili u svim društvenim sferama i budućoj profesiji; • razvijanje metajezičke kompetencije i interesovanja za usvajanje italijanskog jezika i kulture. 			
ELEMENTI PRAĆENJA I OCJENJIVANJA U NASTAVI ITALIJANSKOG JEZIKA:	Osnovni nivo	Srednji nivo	Viši nivo
SLUŠANJE	Učenik jedino uz pomoć ili uz povremenu pomoć nastavnika prepoznaje i izdvaja osnovne informacije u odslušanom tekstu o uobičajenim temama, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku. Odslušani tekst razumije samo djelimično i to ako sadrži pauze i pod uslovom da je snimljeni govor spor i razgovjetan. Djelimično razumije jednostavna uputstva nastavika. Nakon odslušanog teksta, može da daje kratke odgovore na postavljena pitanja, ali uz čestu pomoć nastavnika.	Učenik uglavnom samostalno prepoznaje i izdvaja osnovne informacije u odslušanom tekstu o uobičajenim temama, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku. Odslušani tekst razumije uglavnom čak i ako ne sadrži pauze, ali pod uslovom da je snimljeni govor spor i razgovjetan. Uglavnom razumije jednostavna uputstva nastavnika. Nakon odslušanog teksta može da daje odgovore na postavljena pitanja, određuje da li su tvrdnje tačne/netačne ili prisutne u tekstu. Povezuje riječi i definicije. Izdvaja nove riječi i sa manjim	Učenik samostalno prepoznaje i izdvaja najbitnije informacije u odslušanom tekstu o uobičajenim temama, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku. Odslušani tekst razumije čak i ako ne sadrži pauze, ali pod uslovom da je snimljeni govor razgovjetan. U potpunosti razumije uputstva nastavnika. Nakon odslušanog teksta može da daje duže odgovore na postavljena pitanja, određuje da li su tvrdnje tačne / netačne ili prisutne u odslušanom tekstu. Povezuje riječi i

		poteškoćama razumije tekst uz povremenu pomoć nastavnika.	definicije, dopunjava tekstove i to bez pomoći nastavnika. Povezuje odslušano u jednu tematsku cjelinu. Upotrebljava kontekst u svrhu razumijevanja značenja nepoznatih riječi.
ČITANJE	Učenik jedino uz pomoć ili uz povremenu pomoć nastavnika prepoznaje i izdvaja osnovne informacije u pročitanoj tekstu o uobičajenim temama, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku. Nakon pročitanoj teksta može da daje kratke odgovore na postavljena pitanja, ali uz čestu pomoć nastavnika. Djelimično razumije jednostavna pisana uputstva. Prepoznaje vrstu pročitanoj teksta.	Učenik uglavnom samostalno prepoznaje i izdvaja osnovne informacije u pročitanoj tekstu o uobičajenim temama, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku. Nakon pročitanoj teksta može da daje odgovore na postavljena pitanja, određuje da li su tvrdnje tačne/netačne ili prisutne u tekstu. Izdvaja nove riječi i sa manjim poteškoćama razumije tekst uz povremenu pomoć nastavnika. Uglavnom razumije jednostavna pisana uputstva.	Učenik samostalno prepoznaje i izdvaja najbitnije informacije u pročitanoj tekstu o uobičajenim temama, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku. Nakon pročitanoj teksta može da daje duže odgovore na postavljena pitanja, određuje da li su tvrdnje tačne / netačne ili prisutne u tekstu. Povezuje riječi i definicije, dopunjava tekstove i to bez pomoći nastavnika. Povezuje pročitano u jednu tematsku cjelinu. U potpunosti razumije pisana uputstva. Upotrebljava kontekst u svrhu razumijevanja značenja nepoznatih riječi.
GOVOR	Učenik uz pomoć nastavnika proizvodi kratak govorni iskaz o uobičajenim temama koristeći poznatu gramatiku i leksiku, praveći veće greške. Izražavanje učenika je	Učenik uglavnom samostalno proizvodi kratak govorni iskaz o uobičajenim temama koristeći poznatu gramatiku i leksiku, uz povremeno pravljenje grešaka. Uz podsticaj	Učenik samostalno proizvodi kratak govorni iskaz o uobičajenim temama koristeći poznatu gramatiku i leksiku. Učenik samouvjereno

	skromno zbog ograničenog fonda riječi. Jednostavnim iskazima iznosi svoj stav (slaganje i neslaganje).	nastavnika, ispravlja greške koje pravi. Slobodno i bez većih poteškoća učestvuje u kraćim usmenim aktivnostima. Uz pomoć nastavnika iznosi svoj stav uz kraće obrazloženje.	proizvodi iskaz, a manje greške koje pravi sam uočava i ispravlja. Samostalno iznosi sopstveni stav uz kraće obrazloženje.
PISANJE	Učenik uz pomoć nastavnika proizvodi kratak pisani tekst o uobičajenim temama koristeći poznatu gramatiku i leksiku, praveći veće greške (ortografske, morfološke, leksičke...) Pismeno izražavanje učenika je skromno zbog ograničenog fonda riječi.	Učenik uglavnom samostalno proizvodi kratak pisani tekst o uobičajenim temama koristeći poznatu gramatiku i leksiku, uz povremeno pravljenje grešaka. Učenik je u stanju da se korektno pismeno izrazi u okviru teme koja se obrađuje.	Učenik samostalno proizvodi kratak pisani tekst o uobičajenim temama koristeći poznatu gramatiku i leksiku. Učenik samostalno piše i oblikuje tekst, a manje greške koje pravi uočava i ispravlja. Koristi bogatu leksiku, povezuje ideje i izvodi zaključke.
INTERKULTURALNE KOMPETENCIJE	Učenik prepoznaje osnovne karakteristike kulture/tradicije zemalja čiji jezik uči. Pokazuje zainteresovanost za tradiciju i kulturu Italije postavljajući pitanja osnovnim, najfrekventnijim riječima.	Učenik uočava razlike i sličnosti između svoje kulture/tradicije i kulture/tradicije Italije i prilagođava svoje jezičko ponašanje uz povremene nekonzistentnosti. Pokazuje interesovanje da upozna tradiciju i kulturu Italije razmjenjujući informacije o načinu života i stavovima.	Učenik komunicira u svakodnevnim situacijama na način koji je prirodan za kulturu zemlje čiji jezik uči uvažavajući kulturološke razlike. Pokazuje poštovanje i želju da upozna tradiciju, jezik i kulturu Italije.
UČENJE I ODNOS UČENIKA PREMA NASTAVI	Rijetko se uključuje u rad i rijetko doprinosi izradi zajedničkog zadatka – potrebno ga je podsticati da se uključi u rad grupe. Rijetko postavlja pitanja i rijetko daje prijedloge na času. Veoma rijetko koristi osnovne strategije	Uglavnom se uključuje u rad i pokazuje želju da doprinese izradi zajedničkog zadatka. Povremeno postavlja pitanja i povremeno daje prijedloge na času. Često koristi osnovne strategije učenja. Potrebna mu je povremena podrška u	Konstantno je aktivan i uključen u rad i doprinosi izradi zadatka. Skoro uvijek zainteresovan i aktivno uključen u sve aktivnosti na času. Redovno koristi osnovne i složenije

	učenja. Ima poteškoće da samostalno planira i organizuje svoje učenje. Rijetko aktivno sluša. Rijetko podržava ostale članove tima.	planiranju i organizovanju učenja. Povremeno ne primjenjuje vještinu aktivnog slušanja. Povremeno podržava ostale članove tima.	strategije učenja. Samostalno planira i organizuje svoje učenje, radi domaće zadatke i na vrijeme izvršava sve predviđene obaveze. Pažljivo sluša i prati i daje konstruktivne prijedloge. Pruža podršku ostalim članovima tima i traži pomoć kada je neophodna.
OBAVEZE UČENIKA	<p>Od učenika se očekuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • učešće u aktivnostima na času • izrada domaćih zadataka, • zalaganje na času, • izrada kontrolnih zadataka, • izrada pismenih zadataka (u Predmetnom programu preciziran je broj pismenih zadataka po razredu), • učestvovanje u grupnim radovima, • izrada sopstvenih rječnika sa nepoznatim riječima, • učestvovanje u izradi i prezentovanju projekata. 		
OBLICI PRAĆENJA I PROVJERAVANJA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Protokol posmatranja i praćenja aktivnosti i zalaganja učenika na času. ✓ Čitanje, slušanje, govor i pisanje (globalno razumijevanje teksta, nalaženje određenih podataka u tekstu, zadaci popunjavanja praznina u tekstu, dramatizacija teksta, zadaci dvočlanog izbora, zadaci višestrukog izbora, sklapanje izmiješanih djelova rečenica u smislaone cjeline, prepričavanje teksta ili odgledanog ili odslušanog sadržaja, učestvovanje u konverzaciji na određenu temu, učestvovanje u razgovoru po modelu, pisanje sastava na zadatu temu...). ✓ Domaći zadaci. ✓ Kontrolni zadaci. ✓ Pismeni zadaci. ✓ Projekti (panoi, prezentacije, anketa, intervju, istraživanja uz pomoć interneta, e-mail, blog...). 		

I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA

a) Resursi za realizaciju

Materijalni uslovi

Za kvalitetno izvođenje nastave italijanskog jezika neophodno je obezbijediti dobre uslove za opremanje učionice i formirati elementarni bibliotečki fond (knjige, rječnici, gramatike, metode, stripovi, poster, geografske karte, časopisi, audio i video materijal).

Standardi i normativi

Nastava italijanskog jezika trebalo bi da se izvodi u specijalizovanoj učionici, koja ima mogućnost dobrog zatamnjenja i odgovarajući namještaj. Preporučljivo je da uz učionicu postoji i kabinet za nastavnika, koji služi za odlaganje opreme i učila, pripremu za čas ili obavljanje konsultacija. Nastavnik bi trebalo da na raspolaganju ima CD i DVD plejer, televizor, kompjuter (sa stalnim priključkom na internet), projektor i interaktivnu tablu.

Uprava škole, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nevladinim sektorom, lokalnom upravom itd. treba permanentno da radi na stvaranju pomenutih preduslova.

b) Profil i stručna sprema nastavnika

Italijanski jezik u gimnaziji mogu predavati profesori koji su završili studije italijanskog jezika i književnosti na filološkim ili filozofskim fakultetima u zemlji ili ukoliko posjeduju komplementarne diplome inostranih univerziteta, koje su nostrifikovane od strane nadležnih službi, u skladu sa odredbama Zakona o gimnaziji.

c) Okvirni spisak literature i drugih izvora

* (Prema slobodnom izboru nastavnika i u zavisnosti od potreba učenika i nastave).

Pored udžbenika, preporučenih i odobrenih od strane Ministarstva, nastavnici su slobodni da u nastavi, radi ostvarivanja obrazovno-vaspitnih ishoda koji su predviđeni programom, koriste i druge metode i priručnike, vodeći računa o razvojnoj dobi, nivou ovladanosti jezikom i interesima i potrebama učenika. Osim tih pomoćnih nastavnih sredstava, nastavnici treba da koriste prilagođene i autentične materijale, uključujući digitalne, interaktivne i multimedijske sadržaje. **Takođe, ostavljamo mogućnost uvođenja odgovarajuće lektire, ukoliko nastavnik procijeni da bi to bilo poželjno za realizovanje navedenih ishoda.**

Kao dodatnu literaturu, preporučujemo sljedeće udžbenike italijanskog jezika, uz mogućnost uključivanja drugih didaktičkih materijala u skladu sa kompetencijama i interesovanjima učenika:

1. Anzivino, F. e D'Angelo, K. (2009). *Ci vuole orecchio 1 (Livello: A1–A2)*. Firenze: ALMA Edizioni.
2. Anzivino, F. e D'Angelo, K. (2009). *Ci vuole orecchio 2 (Livello A2-B1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
3. Anzivino, F. e D'Angelo, K. (2009). *Ci vuole orecchio 3 (Livello B2-C1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
4. De Savorgnani, G. (2016). *Italia per stranieri (Livello: A2-C1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
5. Guastalla, C. (2002). *Giocare con la letteratura (Livello: A2 -C1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
6. Turra, E. (2017). *Azione! Imparare l'italiano con i video (Livello: A1-B2)*. Torino: Loescher ed.
7. Frattegiani, M. T. e Gigliarelli, V. (2015). *VIVERE IN ITALIA (livello B1)*. Perugia: Guerra Edizioni.
8. Tartaglione, R. e Benincasa, A. (2015). *Grammatica della lingua italiana Per Stranieri – 1 (Livello: A1 -A2)*. Firenze: ALMA Edizioni.

9. Tartaglione, R. e Benincasa, A. (2015). **Grammatica della lingua italiana Per Stranieri – 2 (Livello: B1 - B2)**, Firenze: ALMA Edizioni.
10. Mazzotta, C. (2017). **Italiano in pratica (Livello: A1–A2)**. Firenze: ALMA Edizioni.
11. Frattegiani, M. T. et al. (2015). **CONOSCERE L'ITALIA(livello B2-B2+)**. Perugia: Guerra Edizioni.
12. Ricci, M. (2015). **Via della Grammatica (livello: A1-B2)**. Roma: Edilingua.
13. Torresan, P. et al. (2014). **NUOVO Canta che ti passa**. Firenze: ALMA Edizioni.
14. Piatti, C. M. et al. (2003). **Letture in gioco (livello: A2 - C1)**. Firenze: ALMA Edizioni.
15. Ruggieri, L. (2014). **La grammatica vien leggendo (livello: B1-B2)**. Roma: Edilingua.
16. Marin, T. (2014). **Primo Ascolto**. Roma: Edilingua.
17. Marin, T. (2014). **Ascolto Medio**. Roma: Edilingua.
18. Marin, T. (2014). **La prova orale 1 (A1-B1)**. Roma: Edilingua.
19. Latino, A. e Muscolino, M. (2005). **Una grammatica italiana per tutti 1 (Livello: A1-A2)**. Roma: Edilingua.
20. Latino, A. e Muscolino, M. (2005). **Una grammatica italiana per tutti 2 (Livello: B1-B2)**. Roma: Edilingua.
21. Moni, A. e Rapacciuolo, M. A. (2017). **Scriviamo insieme! 1 (livello: A1-A2)**. Roma: Edilingua.
22. Moni, A. e Rapacciuolo, M. A. (2017). **Scriviamo insieme! 2 (livello: B1-B2)**. Roma: Edilingua.

Didaktička literatura

1. Balboni, P. (1999). **Educazione bilingue**, Perugia: Guerra Edizioni, Soleil.
2. Balboni, P. (2003). **Le sfide di Babele. Insegnare le lingue nelle società complesse**. Torino: Utet.
3. Balboni, P. (2003). **Tecniche didattiche per l'educazione linguistica. Italiano, lingue straniere, lingue classiche**. Torino: Utet.
4. Barki, P. et al. (2003). **Valutare e certificare l'italiano di stranieri. I livelli iniziali**. Perugia: Guerra edizioni.
5. De Marco, A. (2002). **Manuale di glottodidattica. Insegnare una lingua straniera**. Roma: Carrocci.
6. Diadori, P. (a cura di). (2011). **Insegnare italiano a stranieri**. Firenze: Le Monnier.
7. Dolci, R., Celentin, P. (a cura di). (2005). **La formazione di base del docente di italiano per stranieri**. Roma: Bonacci editore.
8. Jafrancesco, E. (a cura di). (2004). **Le tendenze innovative del Quadro comune europeo di riferimento per le lingue e del Portfolio. Atti del XII Convegno nazionale ILSA**. Atene: Edilingua.
9. Mezzadri, M. (2003). **I ferri del mestiere. (Auto)formazione per l'insegnante di lingue**. Perugia: Guerra Soleil.
10. Mazzota, Patrizia (ur.) (2002): **Europa, lingue e istruzione primaria, Plurilinguismo per il bambino italiano-europeo**, Torino: UTET.
11. **Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento, valutazione**, La Nuova Italia, Oxford, Firenze, 2002.
12. Spinelli, B. (2010). **Profilo della lingua italiana Livelli di riferimento del QCER A1, A2, B1, B2**. Firenze: La Nuova Italia.
13. Vedovelli, M. (a cura di). (2007). **Manuale della certificazione dell'italiano L2**. Roma: Carocci.
14. **Zajednički evropski okvir za žive jezike. Učenje, nastava, ocjenjivanje**, Ministarstvo prosvjete i nauke Republike Crne Gore, Podgorica, 2003.

Rječnici

1. Deanović – Jernej: **Italijansko-hrvatski riječnik**, Školska knjiga, Zagreb
2. Deanović – Jernej: **Hrvatsko-italijanski riječnik**, Školska knjiga, Zagreb
3. De Mauro: **Vocabolario della lingua italiana**, UTET, Torino
4. Ivan Klajn: **Italijansko-srpski rečnik**, Nolit, Beograd
5. Jasmina Stojković, Katarina Zavišin: **Italijansko-srpski, srpsko-italijanski rečnik za osnovnu i srednju školu**, Zavod za udžbenike, Beograd
6. Zingarelli: **Vocabolario della lingua italiana**, Zanichelli, Bologna

Gramatike

1. Saša Moderc: **Gramatika italijanskog jezika**, Udruženje nastavnika italijanskog jezika Srbije, Beograd, 2004.
2. Josip Jernej: **Konverzijska gramatika italijanskog jezika**, Školska knjiga, Zagreb
3. Dardano – Trifone: **Grammatica della lingua italiana**, Zanichelli, Bologna

Predmetni program **ITALIJANSKI JEZIK** – treći strani jezik za I, II, III i IV razred opšte gimnazije, uradila je Komisija u sljedećem sastavu:

Dr Gordana Luburić, predsjednica
Raba Hodžić, članica
Marija Kopitović, članica

U izradi Predmetnog programa korišćen je i prilagođen sadržaj prethodno važećeg Predmetnog programa zasnovanog na ciljevima.

U izradi Predmetnog programa korišćeni su:

1. Predmetni programi:

- Predmetni program za italijanski jezik, drugi strani jezik za I, II, III i IV razred opšte gimnazije, Zavod za školstvo, Podgorica.
- Predmetni program za italijanski jezik za VI, VII, VIII i IX razred osnovne škole, Zavod za školstvo, Podgorica, 2017.
- Međupredmetne oblasti u predmetnim programima – opšta gimnazija, Zavod za školstvo, Podgorica, 2014.
- Pored naših u izradi Predmetnog programa konsultovani su i predmetni programi iz država u regionu (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija) i Italije:
 - Nastavni plan i program za strani jezik za srednje stručno obrazovanje u Srbiji (<http://www.zuov.gov.rs/starisajt/srednje-strucno-obrazovanje/index.html>).
 - Nastavni program za italijanski jezik za srednje škole u Sloveniji (http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi)
 - Prijedlog kurikuluma za talijanski jezik za srednje škole u Hrvatskoj (http://mzos.hr/datoteke/4-Predmetni_kurikulum-Talijanski_jezik.pdf)
 - Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, Zagreb 2011.
 - Silabus sertifikacionih centara u Italiji: (<https://www.unistrapg.it/sites/default/files/docs/certificazioni/sillabo-4-enti-A1.pdf>)

- Sillabo delle competenze in Italiano L2 ad uso dei docenti di studenti non italofoni – il gruppo di docenti del CTI di Chieri e dell'intervento di formatori del Centro di Italiano per stranieri dell'università degli studi di Bergamo con la guida della dott.ssa Paola Tondolo
- 2. Metodološko uputstvo za pisanje predmetnih programa zasnovanih na ishodima učenja, 2017.
- 3. Strategija inkluzivnog obrazovanja u Crnoj Gori (2014-2018). Ministarstvo prosvjete, Podgorica 2013.
- 4. Strategija za razvoj i podršku darovitim učenicima (2015-2019) sa Akcionim planom (2015-2016) - Prijedlog. Ministarstvo prosvjete, Podgorica 2014.
- 5. Uputstvo za implementaciju preduzetničkog učenja kroz obavezne predmetne programe u osnovnoj školi, Zavod za školstvo, Podgorica 2013.
- 6. U izradi predmetnih programa konsultovani su i evropski strateški obrazovni dokumenti:
 - Zajednički evropski okvir za žive jezike, Savjet Evrope, Podgorica 2003.
 - Evropski jezički portfolio za nastavnike i mentore, Savjet Evrope, Podgorica 2003.
 - Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje: Evropski referentni okvir (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/IT/TXT/?uri=celex:32006H0962>;
https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/broch_it.pdf;
<http://www.competenzechiave.eu>)

Nacionalni savjet za obrazovanje na sjednici održanoj 24. jula 2020. godine, utvrdio je Predmetni program **ITALIJANSKI JEZIK – treći strani jezik** za I, II, III i IV razred opšte gimnazije.